

Schunnige woorden

Toen de zon boven de top van de schemerige berg uit kwam, wierpen de gouden stralen hun glans op de huizen in de straat. Didier Falque stond onder een linde op een flinke afstand van zijn vrienden Sébastien en Eva, die elkaars hand vasthielden onder het gammele afdakje dat dienstdeed als bushokje. Een derde jongen, Jeannot Pierrefeu, was kiezelstenen over de weg aan het schoppen. Jeannot kon nooit stilstaan of oplettend zijn zoals Didier. Hij was altijd in beweging en veroorzaakte kleine incidenten, zelfs als ze in de klas zaten, en nu begon hij een woeste dans uit te voeren met zijn eigen langgerekte schaduw terwijl de zon boven de getande bergpieken oprees als een bolletje abrikozensorbet op een chic bord.

Vanaf de bushalte leek hun kleine dorp Serret op de kroon van een koning die in de berghelling was geplaatst. Huizen die als juwelen boven op elkaar waren gezet, werden omcirkeld door een grote stenen vestingmuur. Boven dat alles lag een vervallen fort van wit kalksteen te schitteren in het vroege licht.

Didier rook de frisse geur van knoppen die net aan de bomen waren verschenen. Er prikten zelfs een paar groepjes irissen als dolken omhoog door de klompen aarde langs de kant van de weg.

Ze droegen allemaal een t-shirt die lenteoetend en hadden net zulk verward, slordig lang haar als in de jaren zeventig in de mode was geweest. Alleen Didiers haar, zo weerbarstig als staalwol, stond als een helm op zijn hoofd en lag er niet glad en sluik omheen. Hij drukte het met zijn eeltige vingers plat, in de hoop het op zijn plaats te krijgen.

‘Didi, heb je er wel eens aan gedacht om die bos te strijken?’ Jeannot tolde ergerlijk dichtbij, terwijl zijn grote voeten weer een kiezel over de zanderige straat wegschoten. ‘Dat doen alle meisjes met kroeshaar.’ Didier haalde uit met zijn gespierde arm en zijn knokkels schampten langs Jeannots stuitende schouders. In tegenstelling tot zijn vriend reageerde Didier niet snel en die ochtend voelden de zware boerenlaarzen die hij aanhad alsof ze verzaard waren met stenen.

‘Hou op met die geintjes, Jeannot,’ riep Eva vanaf de bank in het hokje. Maar ze lachte terwijl ze het zei, wetend dat het zinloos was om te proberen Jeannots woordenstroom te stoppen of om korte metten te maken met zijn bruisende energie. Ze wilde het alleen opnemen voor Didier die, ondanks zijn uitstraling van brutale, mannelijke onverschilligheid, een gevoelige kant had.

Maar Didier hoorde Eva’s vermaning amper. Berti Perra kwam om de bocht van de heuvel onder hen, met haar zware boekentas sjouwend. Berti, wier perfecte meisjeslichaam hem meestal overweldigde met het verlangen iets te zeggen, alles waardoor ze maar aandacht aan hem zou schenken. Die ochtend glansde haar zwarte haar in de zon, waardoor haar hoofd goud omkranst werd zoals de aureolen boven de heiligen in de dorpskerk. Ze was twee jaar jonger dan Didier en kwam net als hij uit een familie van wijnboeren, maar toch behoorden ze tot twee verschillende werelden. Berti’s ouders, Liliane en Clément Perra, werden gerespecteerd, bewonderd zelfs, omdat hun bekende appellations van Côtes du Rhône-

wijnen over de hele wereld geëxporteerd werden. Didiers familie kon met moeite rondkomen, hoewel hun wijngaarden, aparte percelen die verspreid door de heuvels lagen, bij elkaar een aanzienlijk stuk grond vormden. Maar hun wijn werd als een simpele *vin de table* beschouwd vergeleken met de kwaliteitswijnen van Domaine Petitjean, de wijngaard van de familie Perra.

Toen Jeannot van de weg af sprong en vlak voor Berti neerkwam, kroop er een boze gloed over Didiers wangen. Hij had gehoopt haar als eerste te groeten, maar Jeannot was hem voor.

‘*Salut, ma belle,*’ zei Jeannot met een glimlach. ‘Je bent laat vanochtend.’

‘Er was crisis.’

‘Crisis! Was het spannend?’

‘Pati verscheen met een blauw oog aan het ontbijt.’

‘Heeft Philippe haar een mep gegeven?’

‘Mijn broers zouden geen vinger naar ons uitsteken!’ riep Berti.

Didier luisterde en wenste in stilte dat hij net als Berti een grote familie met vijf kinderen had. Misschien was het feit dat hij enig kind was wel de reden dat hij zich vaak slecht op zijn gemak voelde met anderen.

‘Wat was er dan gebeurd?’ vroeg Jeannot.

‘Pati zegt dat ze tegen een deur is gelopen, maar haar oog was opgezwollen en zat helemaal dicht. *Maman* is met haar naar de dokter gegaan.’

Jeannot maakte een handgebaar. ‘Dit vraagt om nader onderzoek!’ En daarna sloeg hij zijn arm om Berti’s schouders en liep met haar de heuvel op.

Didier kon amper in beweging komen, al wilde hij zich graag in het gesprek mengen. Maar omdat hij zo zijn best deed iets te bedenken, kwam er niets in hem op. Ze kenden elkaar allemaal al sinds ze klein waren, maar Didier had geen interesse meer in Berti als schoolkameraadje. Als hij de kans kreeg met haar te praten op

de binnenplaats van het lyceum, raakte hij zo opgewonden dat zijn stem telkens luider werd tot hij ten slotte het gevoel had dat hij stond te schreeuwen. Telkens als ze hem een tijdje beleefd had aangekeken en vriendelijk naar hem glimlachte voor ze zich omdraaide naar een groepje vrienden, wist hij dat alles er precies verkeerd was uit gekomen.

Als de drie jongens ter vergelijking naast elkaar zouden zijn gezet, zou Didier als de knapste beschouwd worden. Hij was beter gebouwd dan de lenige Sébastien en had een krachtig, conventioneel knap gezicht, in tegenstelling tot Jeannot, wiens elastieken, clowneske trekken pasten bij zijn vrolijke karakter. Voor een puber had Didier de manier van doen van iemand die veel ouder was. Zijn familieleden, de Falques, hadden allemaal donker haar en een Semitisch voorkomen, ondanks het feit dat hun voorzaten machtige bisschoppen waren geweest in de tijd dat Avignon en het omringende Comtat Venaissin eigendom van de paus waren. Hoewel de Falques belangrijke landeigenaren bleven, waren ze in werkelijkheid niet meer dan gewone boeren. Zijn ouders werkten dagelijks in hun wijngaarden en hun kleine boomgaarden, net als de meeste andere dorpelingen. Didier had de familietrekken van de Falques geërfd, dik, donker haar en een baard die al zo vol was dat hij zich elke dag moest scheren. Hij had de hoge, ronde borst van een jong strijdros en zijn schouders staken uit als houten kapstokken, breed en goed ontwikkeld. Tot Didiers verdriet stootte dat mannelijke aspect veel meisjes op school af. Die leken zich meer aangetrokken te voelen tot blonde jongens met een zachte huid, zoals Sébastien, wiens donzige gezicht en dunne armen geen stilzwijgende eisen stelden. Didiers spieren en zijn beschaduwde kaak leken uit te schreeuwen dat hij meer van een jonge vrouw verwachtte dan zij bereid zou zijn te geven, en dus gedroegen de meisjes in zijn klas zich meestal bedeesd als hij in de buurt was en hielden ze zich op een afstandje.

Didier voelde soms iets van jaloezie als hij naar de verliefde Sébastien en Eva keek, die al sinds de lagere school met elkaar gingen. Maar die twee deden hem vaker aan simpele beesten op een boerderij denken zoals ze hun gezichten tegen elkaar wreven en zachte, onverstaanbare geluiden uitstootten. Zijn vriend Jeannot was makkelijk in de omgang met meisjes, maar ze namen hem zelden serieus omdat hij niet kon ophouden met grappen maken. Didier maakte alleen grappen uit frustratie, meestal 's middags als de wiskundeles van Madame Morin onbegrijpelijk was geworden. Maar hij had het talent noch de wens om de stroom van woordspelingen bij te houden die Jeannot met zoveel gemak produceerde, en die altijd op het randje waren, of net erover.

Het was niet eerlijk dat Jeannot zo moeiteloos goede cijfers haalde en dat de leraren, ondanks zijn gebrek aan eerbied, altijd aan zijn kant leken te staan, terwijl Didier werd beschuldigd van luiheid en onoplettendheid, vooral in de trigonometrieles waarover het bewind werd gevoerd door de veeleisende Madame Morin. Maar brutaal genoemd te worden was beter dan van traagheid te worden beschuldigd, iets waarvan hij gruwde omdat hij in zijn jonge hart wist dat het waarschijnlijk waar was, ten minste voor zover het school betrof. Maar zelfs als hij had gewild, had hij niet vaker met zijn neus in de boeken kunnen zitten, omdat hij klusjes op de boerderij moest doen en zijn middagen en avonden buiten in de wijngaarden doorbracht, waar hij, afhankelijk van het seizoen, sproeide, knipte, snoeide of oogstte. Hij hield vooral van zijn vaders tractor, hield van het geluid van de pook die in een andere versnelling schakelde, van de grote banden die stukken rots en stenen in de klei van de ruwe wegen en paden verpulverden. Hij was dol op lawaai en genoot van het gegalm van zijn eigen stem, die hij oefende door hard boven het geluid van de tractor uit te schreeuwen alsof hij met de brullende motor zelf in gevecht was.

Met uitzondering van het groepje in de ochtendbus had Didier niet veel vrienden. Jongens van zijn leeftijd interesseerden hem niet zo. Maar hij werd zeker geboeid door de meisjes in zijn klas, en op de rest van de school, ouder of jonger. Hij had een voorkeur voor donkerharige meisjes, en vooral voor Berti Perra, wier glanzende zwarte krullen tot op haar rug vielen. Door zijn jeugdige hartstocht bleef hij geïnteresseerd in het gedrag van de meeste meisjes, maar hij wist dat zijn leven op school een verspilling was en wilde de echte wereld in, waar hem echte dingen konden overkomen.

Toen de bus die morgen aankwam, trok Jeannot Berti naast zich en Didier kreunde zachtjes toen hij alleen op een plaatsje bij het raam ging zitten. Op de route naar school stonden aan weerszijden bloeiende appelbomen en in de verte zag Didier de moeder van een vroeger schoolkameraadje langs de kant van de weg lopen terwijl ze een fiets de steile heuvel op duwde. Ze had een rok aan en door het raampje van de schoolbus zag Didier dat ze mooie benen had, plus een woeste bos zwarte krullen, zo dik als de manen van een pony, die bijeen werden gehouden door een losjes vastgebonden katoenen sjaal. Toen ze opzijstapte om de bus voorbij te zien gaan, ontmoette haar blik die van Didier. Ze stak haar hand op om te zwaaien en schonk hem een oogverblindende glimlach, waarbij haar open mond puntige witte tanden als die van een vos onthulde. Sabine Dombasle. Verrast door haar warme begroeting stak Didier in een onwillekeurige reactie ook zijn arm op, maar liet hem snel weer zakken in de hoop dat niemand het had gezien.

De zoon van Sabine Dombasle, Manu, was twee jaar daarvoor van het lyceum afgegaan en werkte nu in de wijngaard van zijn vader, net zoals Didier fulltime voor zijn vader zou gaan werken als hij examen had gedaan. Maar de families, beide wijnboeren, waren niet bevriend, vanwege een ruzie over een stuk land een paar jaar eerder.

‘Bruno Dombasle heeft een halve hectare wijnstruiken geplant op dat stukje land van ons bij het bos op het Plan de Diable,’ had Didiers vader, Guillaume, tegen de notaris in het dorp gezegd, die als advocaat optrad wanneer het om landbezit ging. Nadat hij zorgvuldig alle noodzakelijke akten en documenten had doorgepluisd, moest de notaris toegeven dat hij niet helemaal zeker kon zijn van de grenslijn die de rand van het terrein van elk van de families markeerde. Er werd jarenlang over en weer gekibbeld, en na een bittere ruzie had Didiers vader ten slotte met tegenzin het land aan Dombasle afgestaan.

Bijna zeven jaar later spraken de families nog steeds niet met elkaar. Maar Didier knikte als hij Manu of zijn ouders zag. De Dombasles bezaten goed gelegen wijngaarden die voor het eerst flink wat geld opleverden. Door de toenemende verkoop was de pater familias, Bruno, plotseling in staat zich uit te leven in zijn hobby’s. Nadat hij de leiding had overgedragen aan Manu begon hij door Midden-Frankrijk te reizen om te vissen, en in het jachtseizoen ging hij naar diverse plekken in Oost-Europa waar voldoende herten en ander wild voorhanden waren. Toch woonden de Dombasles nog steeds, als de meeste boeren, in een bouwvallig stenen huis onder de vestingmuur van het dorp. Manu was onlangs verhuisd naar de schuur van de familie, die te midden van groenblijvende eiken in de vlakte lag. Voor het huis van zijn ouders wikkelde een blauwe winde zich om een afvoerpijp, de enige bloemen die als versiering dienden, want Sabine was geen tuinierster en gaf niet om bloemen. Iedere lente zaaide dezelfde plant zich op eigen houtje weer uit en bedekte de gevel met een overvloedige hoeveelheid donkerblauwe bloemen.

Toen hij die dag uit de bus stapte, begreep Didier niet waarom hij vervuld werd van een gevoel van geluk. Misschien kwam het alleen door de prachtige morgen, de warme zon die op zijn schouder scheen, de meisjes die over de ommuurde binnenplaats liepen

in hun lichte katoenen jurken. Maar toen Jeannot achter hem opdook en met het hoge stemmetje van een huilende baby ‘Maman! Maman!’ piepte, besepte Didier dat hij de zwaaiende arm van Sabine Dombasle en zijn impulsieve reactie daarop had gezien. Met een golf van schaamte besepte hij hoe het echt zat; het gebaar van Sabine was de reden geweest van zijn vage opwinding en nu was het allemaal verpest, vertrapt onder de voeten van de grapjas Jeannot, die hem van nu af aan niet meer met rust zou laten. Maar Jeannot maakte er die dag geen opmerking meer over en Didier was opgelucht, en hoopte dat zijn vriend het incident was vergeten.

Het was vreemd dat Sabine Dombasle, op wie hij nooit speciaal had gelet, in de daaropvolgende dagen voortdurend op stap leek te zijn in het dorp. Op een middag zag hij haar zitten bij de deur van de theesalon, dicht bij de fontein in het centrum, waar water uit de bergbeekjes uit de groteske sproeiers kwam. Sabine had haar witte benen over elkaar geslagen en Didier zag een flits van een bleke dij toen hij langsliep op weg naar het veld van zijn vader even onder het dorp.

‘Didi, hoe krijg je het voor elkaar om zo hard te werken en toch nog naar school te gaan?’ vroeg ze hem. ‘Dat is mijn zoon Manu nooit gelukt!’ Didier haalde zijn schouders op omdat hij niet wist wat hij moest zeggen. ‘Waarom kom je niet even zitten? Hier, neem een stukje taart.’ Sabine hield hem haar bord voor. Hij schudde zijn hoofd en mompelde iets over geen tijd. Ze lachte en hield haar hoofd schuin naar hem op, waarbij ze haar mooie puntige tanden ontblootte, en Didier wist dat hij een vergissing had begaan, want hij had graag een stuk taart gelust en even met haar willen praten. Maar hij had zijn kans gemist en het was te laat om nog ja te zeggen.

Als hij aan het werk was, zag hij Sabine vaak in haar tuin boven hem, vooral in het weekeinde, waar ze de was ophing of lente-

bloemen en bloeiende struiken met een handsikkel terugsnoeide. Soms leunde ze alleen over de muur en staarde in de verte, maar Didier had het gevoel dat haar blik vaak op hem was gericht.

Tegen eind april bracht Didier de hele zaterdagmorgen in de wijngaarden door. Er moest gesproeid worden en zijn vader hielp hem het enorme metalen vat te vullen dat aan de achterkant van de tractor was vastgemaakt en waaruit het spul kwam waarmee de net uitgelopen wijnstruiken moesten worden bespoten. Tegen de middag had hij ongeveer een derde van het werk gedaan, dus parkeerde hij de tractor aan de rand van hun stuk land. Hij besloot omhoog te lopen naar het dorp en daarna door de eeuwenoude Porte de la Bise de met keien geplaveide straatjes af te dalen. Vroeger werd de gebogen stenen toegangspoort niet alleen 's nachts afgesloten om rovers te weren, maar hielp hij ook de felle mistral tegen te houden, de beukende wind uit het noorden die alles op zijn pad dreigde te verwoesten. De mistral werd *la bise* genoemd, de kus, en daar was de oude, naar het noorden gerichte poort naar genoemd.

Die dag had zijn moeder, Patou, gezegd dat ze zijn lunch in de oven zou laten staan omdat zij en zijn vader er niet waren. Terwijl hij de steile heuvel beklom, bedacht Didier dat de maaltijd waarschijnlijk zou bestaan uit dezelfde cassoulet van bonen en confit van eend die ze de avond daarvoor hadden gegeten, en zijn lege maag knorde van verwachting.

Hij liep langs de lange stenen boerderij van de Dombasles. De verdroogde stengels van de blauwe winde van vorig jaar zouden al snel worden vervangen door nieuwe, jonge ranken die al waren uitgelopen en om de onderkant van de metalen afvoerpijp kronkelden. Toen hij verder liep over het zandpad ging de deur van de boerderij open en verscheen Sabine in de donkere rechthoek.

'*Salut, Didier,*' zei ze tegen hem.

'*Salut,*' antwoordde hij. Sabines haar, dat die dag niet door een

sjaal bijeen werd gehouden, hing woest en los om haar hoofd. Ze droeg een licht, wit hemd dat in het duister een nachthemd had kunnen zijn of zelfs een onderjurk. Toen hij langzamer begon te lopen, leken zijn schouders zich uit eigen beweging naar haar toe te draaien en zag hij haar voeten die in lavendelkleurige espadrilles waren gestoken. Zijn blik ging over haar goedgevormde benen, over het lichtgevende hemd en daarna naar het bleke gezicht omringd door die manen van pikzwart haar.

‘Ik heb naar je gekeken,’ zei ze. ‘Je bent altijd zo hard aan het werk.’

‘Er is een hoop te doen,’ antwoordde Didier.

‘Ik heb een aardbeientaart gemaakt. Kom even binnen en neem een stukje,’ zei ze, en ze deed een stap achteruit. ‘Je hebt vast honger.’

Met een hoofdbeweging gebaarde hij naar de weg omhoog. ‘Ik ben op weg naar huis om te gaan eten.’

‘Oké, dan snij ik een stuk voor je af om mee te nemen.’ Ze opende haar mond en weer zag hij haar tanden in die stralende, gretige glimlach. Sabine deed een stap naar achteren om hem door te laten toen hij naar binnen liep. Nadat ze de deur achter hem had dichtgedaan, viel er nog slechts grijs, gefilterd licht door de ramen met de luiken ervoor, en in de lucht hing de zware geur van warm fruit en honing. Sabine draaide zich om en legde haar handen op zijn schouders. ‘Je bent een echte man geworden, Didier,’ zei ze. ‘De meisjes zitten vast allemaal achter je aan.’ Hij schudde zijn hoofd terwijl hij probeerde te bedenken hoe hij moest reageren, maar er kwam niets. Ze ging met haar handen langzaam over zijn borst naar beneden, almaar glimlachend.

Didier deinsde terug. ‘Waar is je man... Monsieur Dombasle?’

‘Bruno? Die is aan het vissen in de Morvan. Hij komt woensdag terug.’ Ze liep weer op hem toe en liet haar handen over zijn borst glijden. Hoewel hij verlangen in zich voelde opkomen, draaide

Didier zich om en stond in twee stappen voor de deur, met zijn hand al op de ijzeren klink.

‘Ik kan maar beter gaan,’ zei hij tegen haar.

‘Goed,’ zei Sabine. ‘Maar kom later terug voor je toetje. Het is nog lekkerder als het afgekoeld is.’ Sabine glimlachte weer zo vreemd naar hem en Didier deed de zware, houten deur open en liep de straat op.

Toen hij die middag terugging naar het veld keek Didier telkens omhoog naar het huis van de Dombasles. Hij ademde diep door het harde werken en telkens als hij tussen de rijen wijnstruiken door liep en met de zware zolen van zijn laarzen kluiten kleiachtige aarde openbrak, rook hij de levende geur van de grond. Hij zag plotseling de wilde tijm met zijn lange wortels die diep doordrongen in de droge aarde en de tere paarse bloemen die hun parfum afgaven, samen met dat van rozemarijn en andere kruiden die overal in bloei stonden. In de namiddag, toen de zon laag stond, stak er een briesje op vanuit de vlakte en werd het bijtend kil, maar Didier merkte het niet. Hij voelde alleen de schrale stralen van de zon die rondom hem schitterden, over de wijnstruiken, hoog op de berghelling en het huis op de heuvel waar de luiken dicht bleven.

Met de aangeboren beleefdheid van een kind vroeg Didier zich even af of hij onderweg naar huis bij Sabine moest langsgaan om het dessert dat ze had aangeboden op te halen. Maar toen vertelde zijn lichaam, dat nog steeds de sensatie van haar handen op zijn borst voelde, hem dat het verstandiger was om weg te blijven. Toen hij de oude schuur passeerde waar Manu nu woonde, besefte hij dat zijn vroegere schoolvriendje maar twee jaar ouder was dan hij, en de aangename flikkering van verlangen die even was opgevlamd, sputterde bij de gedachte dat Sabine oud genoeg was om zijn eigen moeder te zijn. Toen de schemering viel, nam hij de lange omweg door wijn- en olijfgaarden en daarna over het

zandpad dat onder de vestingmuur liep om niet langs haar deur te komen.

De volgende zaterdag was Didier in een ander wijnveldje bezig. Hij moest jonge stammen aan ijzerdraden vastmaken die zijn vader die week had gespannen. Hij stond voorovergebogen over de laagste draad toen hij een glimp van iets rozigs vergezeld van een geritsel opving, en toen hij overeind kwam, zag hij Sabine naast zich. Deze keer was haar zwarte haar naar achteren gekamd en in een glanzende clip geklemd, en ze had een roze katoenen jurk aan met een patroon van kleine bloemetjes. Haar witte hals zag eruit als de bleke borst van een vogel en hij had het gevoel dat hij er een ader op zag kloppen.

‘Je bent het toetje dat ik had gemaakt nooit komen opeten,’ zei ze. ‘Dat moest ik zelf doen.’

‘Het spijt me. Vergeten.’

‘Dat geeft niet. Het is raar, ik heb een hekel aan koken, maar ik vind het heerlijk om dingen te bakken. En nu Bruno zo vaak weg is, hoef ik voor niemand meer een maaltijd klaar te maken, dus eet ik in plaats daarvan gebak. Ik ben gewoon een luie huisvrouw, denk ik. Hier.’ Ze haalde een in een wit servet gewikkeld pakje uit haar rugzak. ‘Ik heb een *petit goûter* voor je meegebracht. Even een hapje tussendoor.’ Ze vouwde het linnen open en hield hem een vierkante plak chocoladecake voor. ‘Ik dacht dat je misschien niet van taartjes hield, dus besloot ik je met iets anders te verleiden.’

Hij nam het van haar aan en voelde zich vreemd kwetsbaar, zo alleen met haar, daar op het land. Toen bracht hij het naar zijn mond en nam er een hap van. Eerst was zijn mond erg droog en vroeg hij zich af of hij het wel doorgeslikt kreeg, maar door de vettige, volle chocola begon zijn speeksel al snel te vloeien, en glimlachte hij van genot.

‘*Bon,*’ zei ze voor ze zich omdraaide. ‘Ik wilde alleen zeker weten of ik het nog kon.’